

θά ὑπάρχη πατρίδα πὸν νὰ μὴ τὴν ἀπελπίζουν τὰ παραστρατίσματα καὶ νὰ μὴ τὴν ἀποκοιμίζουν οἱ δάφνες. Τὸ παλαιὸ τραγοῦδι τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, νέο θὰ τὸ ξυπνᾷ τὸ 21 κάθε φορὰ πὸν τὸ 21 θὰ τὸ ἀντικρούζωμε στὸ μαγικὸ καθρέφτη τοῦ ἰδανικοῦ. Καὶ γιὰ τὸν Ἕλληνα πὸν θὰ τρέφῃ τὸ ἰδανικὸ τὸ πνεῦμά του, ἡ ἡμέρα πὸν πανηγυρίζεται σήμερα, πάντα θὰ εἶναι «αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος».

Λόγος τοῦ κ. Ἄντ. Κεραμοπούλλου

ΚΥΡΙΑΙ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ,

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μοι ἀνέθεσε νὰ συνοδεύσω δι' ὀλίγων λόγων τὴν ἐνώπιον Ὑμῶν ἀναγόμευσιν τῶν βραβείων 1) παιδικῆς ἀρετῆς καὶ 2) ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας.

Βραβεῖα τοιαῦτα δὲν ἰδρύνονται τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας. Αἱ γαλλικαὶ Ἀκαδημίαι, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ *Institut de France*, πλὴν τῶν ἐπιστημονικῶν βραβείων ἀπονέμουσι καὶ ἄλλα παραπλήσια πρὸς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἡμέτερα, οἷον «εἰς μαθητὰς διακρινομένους, εἰς διδασκάλους πολυτέκνους ἀξιους δημοσίας διακρίσεως διὰ τὴν πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτῶν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῶν εὐδοκίμησιν, εἰς ἔργα προάγοντα τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἠθικὴν, τὴν ἀρετὴν, τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν θρησκείαν, εἰς τὰς καλλίστας καὶ μεγίστας αὐτοθυσίας πάσης μορφῆς, εἰς κοράσια περιθάλψαντα διὰ τῆς ἐργασίας, τῆς σεμνότητος καὶ τῆς φρονήσεως ἀδυνάτους γονεῖς, εἰς ἀγαθὰς πράξεις γενικῶς, εἰς τὸ ἄριστον παράδειγμα υἱικῆς στοργῆς, εἰς ὀλόκληρον οἰκογένειαν ἀποτελοῦσαν συνολικῶς παράδειγμα ἀρετῆς, εἰς πτωχὸν πράξαντα τὴν ἀρίστην πράξιν, εἰς πράξεις θάρρους ἀφοσιώσεως καὶ σωτηρίας, εἰς γυναῖκα οὔσαν ἄριστον παράδειγμα θυγατρὸς, συζύγου καὶ μητρὸς, εἰς ὑπηρέτας ἀφωσιωμένους εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν, εἰς πρόσωπα ἐκθέτοντα τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ὁμοίων ἢ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, εἰς τοὺς προάγοντας τὴν συνοχὴν τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν λατρείαν τῆς πατρίδος» καὶ πλεῖστα ἄλλα παρόμοια, ἀνάλογα τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν διατιθεμένων ἐκεῖ κληροδοτημάτων.

Εἴμεθα λοιπὸν μιμηταὶ τοῦ νέου τούτου γαλλικοῦ θεσμοῦ, ὀρίζοντες ἐν Ἀθήναις τοιαῦτα βραβεῖα;

Παρέκβασίς τις εἰς τὸ παρελθὸν θὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν.

Ἄν ἐξαιρέσῃ τις τὰς ἐφευρέσεις τῶν θεικῶν ἐπιστημῶν, ὁ νεώτερος πολιτισμὸς δυσκόλως ἀπολαύει τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἡδονῆς, ἣν παρέχει ἡ πρωτοτυπία· διότι ἤλθε μετὰ τὸν ἀρχαῖον. Ἄλλὰ τὸ ὅτι εἶναι ἐν γένει ἐπιγονος, ἀποβαίνει πρὸς ὄφελος αὐτοῦ, διότι ἐκ τῆς ἀρχαιότητος κατάγονται πρόοδοι μέγισται, ἀποτελοῦσαι τὴν βαρεῖαν ὀφειλὴν πασῶν τῶν νεωτέρων γενεῶν. Δὲν ὑπάρχει ἐπιστήμη ἢ καλὴ τέχνη, ἣς νὰ μὴ ἔχη τὰς ρίζας αὐτῆς εἰς τὰς κατακτήσεις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ὅταν συναντᾷτε εἰς τοὺς αἰῶνας ἢ εἰς τὸν κόσμον τὰ ὀνόματα ἀρχιτεκτονική, πλαστική, δρᾶμα, τραγωδία, κωμωδία, θέατρον, ἐλεγεία, φιλοσοφία, ἱστορία, ρητορική καὶ ἄλλα τοιαῦτα, βλέπετε τὰ μιλλιάρια, τὰ χιλιομετρικὰ δηλ. σήματα, αἵτινα ἐφύτευσε καὶ φυτεύει ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ κατὰ τὴν κοσμοϊστορικὴν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν. Τὰ ὀνόματα ταῦτα μετὰ τῶν μεγάλων ἐννοιῶν, ἃς ἐγκλείουσιν, εἶναι Ἑλληνικὰ καὶ ἐγένοντο παγκόσμια. Αὐτὸ τοῦτο ἰσχύει περὶ τῶν πολιτευμάτων, μάλιστα δὲ τῶν δημοκρατικῶν.

Οἱ Ἕλληνες ἀληθῶς δὲν συνέπηξαν ἐνιαῖον κράτος. Κατοικήσαντες κατὰ κόμας, ἅμα ἐγκατασταθέντες ἐν τῇ χώρᾳ, ἀνέπτυξαν αὐτὰς εἰς πόλεις ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων καὶ αὐτονόμους ἐν εἴδει μικρῶν κρατῶν. Ἡ κορυφογραμμὴ τῶν πέριξ ὄρεων ἦσαν τὰ ὄρια ἐκάστου κράτους, ἢ δὲ στενωπός, δι' ἧς συνεκoinώνουν μετ' ἀλλήλων, ἦτο ἅμα τὸ σημεῖον, ἔνθα ἡμύνοντο ὑπὲρ ἐλευθερίας κατ' ἀλλήλων. Ὅ,τι εἶναι νῦν ἡ Εὐρώπη ἢ καὶ ὅλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ὡς πολυμερὲς πολιτικὸν σύνολον, ἦτο τότε ἡ Ἑλλάς. Πᾶσα δὲ ἡ διανοητικὴ δύναμις καὶ ἡ σωματικὴ ρώμη τῶν πολιτῶν ἐν πάσῃ τῇ ἐντάσει αὐτῆς ἐδίδετο ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐρωστίας καὶ ἐλευθερίας τῆς ἰδίας πόλεως. Ἡ φυσικὴ γεωγραφικὴ κατάταξις τῆς χώρας καὶ ἡ κατὰ φυλὰς καὶ «ἔθνη» διαίρεσις τῶν κατοίκων, διακρινομένων καὶ διαλεκτικῶς, ἡνῶσει τὴν διαίρεσιν ταύτην, φυσικὴν βᾶσιν πάσης διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως. Ἄλλ' ἢ αὐτάρκεια, ὁ ἀπαραίτητος οὗτος ὅρος πάσης ἀνεξαρτησίας, ἦτο δυσεπίτευκτος ὅσον καὶ ἀναγκαῖος. Τὸ ἄλλας τῶν παραλίων δὲν ἔχουσιν

οἱ μεσόγειοι. Τοιαῦται δ' ἀνάγκαι παρήγαγον τὸ ἐμπόριον καὶ ἐδημιούργησαν κοινὰ συμφέροντα, ἅπαντα, παρὰ τὰς ἀντιθέσεις καὶ τὰς συγκρούσεις, προήγαγον τὴν ἐπικοινωνίαν, κατέστησαν κοινὸν κτῆμα τὰς προόδους τῆς γεννωμένης βιομηχανίας καὶ συνῆψαν τὰ κράτη ἐκεῖνα τῶν πόλεων εἰς ἓνα κόσμον συνεργαζόμενον ἐν κοινῷ πολιτισμῷ. Ἦτο δὲ κοινὸς ὁ πολιτισμὸς, διότι, παρὰ πᾶσαν ποικιλίαν, ὑπῆρχεν ὁμοιότης κοινωνικῆς, πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ὑπῆρχε κοινὸς ὁ κόσμος τῶν μύθων, διατετυπωμένος μάλιστα καὶ λογοτεχνικῶς εἰς τὸ πανελληνίου θεραπείας ἔπος, ὑπῆρχε κοινὸς ὁ κόσμος τῶν θεῶν, κοινὸς ὁ τρόπος τοῦ βίου καὶ κοινὴ ἡ συναίσθησις τῆς ὁμοεθνείας, ἐνσαρκωθείσης πρωίμως ἤδη ἐν τῷ κοινῷ ὀνόματι τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνισχυομένης πρὸ τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων ἐν τε τῇ Μητροπόλει καὶ ταῖς ἀποικίαις.

Ἡ κοινὴ θρησκεία ἤγαγεν εἰς κοινὰς ἐορτὰς καὶ πανηγύρεις, αἰτινες ἦσαν ἅμα καὶ ἐμπορικαὶ ἀγοραὶ—ἐμπορικόν τι πρᾶγμα ἢ πανήγυρις, εἶπεν ὁ Σιζάβων—ἐθεράπευον δὲ καὶ τὰς εἰρηνικὰς σχέσεις καὶ τὰ κοινὰ συμφέροντα κυρίως τῶν περιόικων ἥτιι ἀμφικτυόνων.

Πόσον παλαιὸς εἶναι ὁ προκύψας οὕτω θεσμὸς τῶν ἀμφικτυονίων, δεικνύει τὸ ὄνομα τῶν πεμπομένων πρὸς κοινὰς αὐτόθι συσκέψεις ἀντιπροσώπων τῶν ἀμφικτυόνων. Ἐκαλοῦντο **ἱερομνήμονες**, ἥτιι ἱεροὶ ἢ ἱερῶν μνήμονες, τοῦτέστι κρατοῦντες τὰς ἱεράς, ἅτε ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν λαμβανομένης ἀποφάσεως, διὰ τῆς μνήμης, ἀφ' οὗ ἢ γραφῆ ἦτο ἀκόμη ἄγνωστος.

Εἰς τὰς πανηγύρεις ταύτας ἐνεφανίσθη καὶ ὁ θεσμὸς τῶν πανελληνίων ἀγώνων, καθ' οὓς ἐβραβεύετο πᾶσα νικηφόρος φυσικὴ ἢ ἐπικτητος σωματικὴ ἀρετὴ, εἶτα δὲ καὶ πᾶσα μουσικὴ ἐπίδοσις. Δὲν ἔλειψαν δ' ἔπειτα οὔτε λογοτεχνικαὶ ἐπιδείξεις, ραψωδῶν ἀγῶνες καὶ ἐπῶν καὶ τραγῳδῶν καὶ κωμῳδῶν, καὶ προσοδίων καὶ ὑποκριτῶν καὶ χορῶν καὶ πλείστων ἄλλων θεμάτων.

Εἶναι ἐκπληκτικὸν πῶς ἀντιελήφθησαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ κατ' αὐτοὺς οἱ νεώτεροι λαοὶ τοὺς ἀγῶνας τούτους, λατρευτικὴν ἐκδήλωσιν καὶ ἀπαύγασμα τοῦ ἀμιλλητικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων. Ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες ὠνόμασαν αὐτοὺς ἀγῶνας, ἥτιι διὰ λέξεως, ἐξ ἧς γίνεται ἡ ἀγωνία, οἱ Ῥωμαῖοι εἶπον αὐτοὺς

ludos δηλ. παιδιάς, οί γάλλοι *jeux*, οί γερμανοί *Spiele*, αὐτοί οί λάτρεις τῆς σωμασκάιας Ἀγγλοί *games* καί οί ἄλλοι ὁμοίως.

Οί ἀγῶνες οὗτοι, λανθάνοντες ἕκασταχοῦ ὑπὸ διαφόρους μορφάς, εἶναι ὁ τελευταῖος ἀναζήσας ἐπισήμως θεσμός τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐν τῇ σημερινῇ διεθνεί ἀμίλλῃ, ὑπῆρξε δὲ τιμὴ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι, ἀναμαρμαρώσασα τὸ Παναθηναϊκὸν στάδιον, ἐτέλεσε τοὺς πρώτους διεθνεῖς ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Αἱ θεατρικαὶ ἐορταὶ τῶν Δελφῶν τοῦ διαρρεῦσαντος ἐνιαυτοῦ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προμηνύματα εὐρυτέρας ἀναστάσεως τοῦ παλαιοῦ θεσμοῦ.

Τὴν ποικιλίαν τῶν τελεσθέντων ἐνταῦθα πρώτων γυμναστικῶν ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων ἐνθυμεῖσθε οἱ πολλοί, καί γνωρίζετε, ὅτι ἡ ποικιλία αὕτη αὐξάνεται ὁσημέραι. Ἄλλ' αἱ ἐκφάνσεις τοῦ παλαιοῦ πολιτισμοῦ δὲν ἀντιγράφονται ἀκριβῶς ὑπὸ τοῦ νέου, ἀν μέλλωσι νὰ ζήσωσι. Τὰ ἐμβόλια τὰ γνωστά ἐκ τῆς θεραπείας καί τῆς βελτιώσεως τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καί ἐνταῦθα.

Ἄλλ' οὐδ' οἱ ἀρχαῖοι ἐστερεοτύπησαν τὰ ἀγωνιστικά θέματα, καί ὑπῆρχον ἀγωνίσματα τελούμενα συνήθως εἰς τοπικοὺς μόνον ἀγῶνας. Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἀγὼν εὐανδρίας ἐν Ἀθήναις, Ἡλιδι καί Βασιλίδι τῆς Ἀρκαδίας, τὰ καλλιστεῖα τῶν γυναικῶν ἐν Δέσβῳ καί Τενέδῳ, καί ἄλλοι μεταγενεστέρων χρόνων, δεικνύοντες, ὅτι ἐν τῷ ἐκφυλισμῷ τοῦ θεσμοῦ καί οἱ δυνάμενοι νὰ μιμηθῶσι τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνος ἢ τὰς φωνὰς ἄλλων ζώων εὐρισκον ἀκροατὰς εἰμὴ καί θαναμαστὰς.

Ἄλλ' εἰς τὸ εὐγενὲς εἶδος ἀνῆκον καί οἱ ἀγῶνες τῶν παίδων καί τῶν ἐφήβων, ἄλλοι μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως περιοδικῶς ἢ κατὰ ψήφισμα αὐτῆς γινόμενοι, ἄλλοι δὲ ἐν τοῖς γυμνασίοις καί ταῖς σχολαῖς.

Οὕτως ἐν Ἀθήναις τῷ 100 μ. Χ. ἐπειδὴ οἱ ἔφηβοι ὀλοκλήρου τάξεως ἠὺδοκίμησαν ἐν τε τοῖς γυμνασίοις καί τοῖς ὄπλοις κλ. καί «γινόμενοι ζηλωταὶ τῶν καλλίστων ἐκ τῆς πρώτης ἡλικίας... ἐσχόλασαν δι' ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῖς φιλοσόφοις μετὰ πάσης εὐταξίας... παρετύγχανον δὲ καί ταῖς ἀκροάσεσιν ἀπάσαις εὐτάκτως... καί διετέλεσαν ὁμοροοῦντες καί πειθαρχοῦντες τῷ τε κοσμητῇ καί τοῖς διδασκάλοις δι' ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ»... ἐπαινοῦνται καί στεφανοῦνται «χρυσῷ στεφάνῳ εὐταξίας ἕνεκεν, ἧς ἔχοντες

διετέλεσαν καὶ εὐσεβείας τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ φιλοτιμίας τῆς εἰς τὴν βουλήν καὶ τὸν δῆμον καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς τὸν κοσμητὴν». Ἐν Πριήνῃ τιμᾶται τις ὑπὸ τῆς πόλεως ὡς «τοῖς παισὶν θεῖς ἄθλα διαπρεπῆ καὶ τοῖς παιδευταῖς δοὺς ἄθλα ἔμψυχα»... καὶ πάλιν διότι... «ἔθηκεν ἀμίλλης ἀγῶνας τῶν τε ἐκ φιλολογίας μαθημάτων καὶ γυμνικῆς ἐνεργείας, λαβὼν μὲν παρὰ τῶν παιδευτῶν τὰς ἐννόμους τούτων ἀποδείξεις, δοὺς δ' ἐκάστῳ καὶ τὸ ὑπὲρ τῆς φιλοπονίας ἔπαθλον». Ἐν τῷ Μουσεῖῳ Χαλκίδος τηρεῖται ὠραία ἐπιγραφή περιέχουσα ἄθλα γυμνικῶν ἀγῶνων τῶν παίδων καὶ τῶν ἐφήβων τεθέντα ὑπὸ τινος Δημητρίου Ἀνδρομάχου. Εἰς τὰ Μύλασα καὶ τὴν Πέργαμον βραβεύονται οἱ καλοὶ παιδευταί, ἐν Ἀθήναις δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πλουτάρχου Ἀμμώνιος ὁ στρατηγός, παραστάς κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν ἐφήβων εἰς τὰ γράμματα, τὴν γεωμετρίαν, τὰ ρητορικὰ καὶ τὴν μουσικὴν, ἐκάλεσε τοὺς εὐδοκμήσαντας τῶν διδασκάλων ἐπὶ δεῖπνον. Ἀπὸ τὴν Τέων ἔχομεν κατάλογον μαθητῶν βραβευθέντων εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν πολυμαθίαν, τὴν καλλιγραφίαν, τὴν ρυθμογραφίαν, τὸν ψαλμόν, τὴν μελογραφίαν κ.λ. Εἰς τινὰ θάλαμον ἀνασκαφέντος γυμνασίου τῆς Ἐρετρίας εὐρέθη κύβος λίθου ἔχων ἀνάγλυπτον στέφανον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐπιγραφή λέγει: «φιλοπονίας παίδων Παράμονος Δωροθέου». Ἐν Κῷ εὐρέθη κατάλογος ἐορτῶν, ἐν αἷς καταλέγονται καὶ σχολικοὶ ἀγῶνες—ἀγωνάρια—«παίδων, καὶ ἡβώντων ἢ ἐφήβων» καὶ «ἀποδείξεις διδασκάλων» καὶ «διανομὴ ἐπιδόσεων παισὶ τοῖς μαθηταῖς».

Ἄλλὰ καὶ ἡ καθόλου ἀρετὴ δὲν ἡμελεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων καὶ τιμῶνται ὑπ' αὐτῶν οὐ μόνον οἱ καθ' οἰονδήποτε τρόπον εὐεργετήσαντες πολλοὺς ἢ πάντας τοὺς πολίτας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιδειξάμενοι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ἐν χαλεποῖς καιροῖς, ὡς οἱ ἰατροὶ οἱ ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν πρὸς σωτηρίαν τῶν κινδυνευόντων ἐκ βαρειῶν ἐπιδημιῶν, οἱ σφύζοντες αἰχμαλώτους ἢ σεισμοπαθεῖς κ.λ. Τὰ ψηφίσματα τῶν πόλεων καὶ τὰ βάνθηα τῶν τιμητικῶν ἀνδριάντων καὶ αἱ ἀπονομαὶ τῶν στεφάνων παρέχουσιν αἰτίας: «ἀρετῆς ἕνεκα καὶ φιλοτιμίας, ἀρετῆς καὶ εὐεργεσίας, ἀρετῆς καὶ εὐνοίας, εὐνοίας καὶ καλοκαγαθίας» καὶ τιμῶνται «οἱ ἀρετῆ καὶ εὐγενείᾳ ὑπερόραντες» τοὺς ἄλλους, «οἱ ἀρετὴν πᾶσαν ἐν βίῳ καὶ λόγοις ἐπιδειξάμενοι» ἢ «ἀρετὴν

καὶ ἐνφυχίαν ἐπιδειξάμενοι», «οἱ ἀρετῇ καὶ δικαιοσύνῃ ὑπεράραντες πάντας».

Τιμῶνται δ' ἐν ταῖς πόλεσι καὶ παρεπίδημοι σοφοὶ ἐπιδείξαντες τὴν ἑαυτῶν τέχνην καὶ σοφίαν καὶ χρήσιμοι οὕτω γενόμενοι, γνωρίζομεν δὲ τοιοῦτους ἕνα ῥήτορα, ἕνα ὁμηρικὸν φιλόλογον, ἕνα ἐπιστάτην τῶν ἐκ φιλολογίας μαθημάτων, ἕνα γραμματικόν, ἕνα ἱστοριογράφον, ἕνα φιλόσοφον, πλείονας μουσικούς.

Ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς καὶ μετὰ τὴν φιλοσοφίαν τῶν Στωϊκῶν καὶ μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν δὲν ἠγλαίσθη διὰ τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας ὡς ὁ σημερινός. Ἀλλ' ἐκήρυξε τὴν ἰσότητα πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἐν οἷς καὶ οἱ ἐκ βαρβάρων συνήθως καταγόμενοι δοῦλοι· ὁσάκις δὲ δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ χρησιμοποιουμένων πολυαρίθμων ἀνδραπόδων, τῶν «ἐμψύχων ὀργάνων» τοῦ Ἀριστοτέλους, ἢ Ἑλληνικῆ φιλανθρωπία εἶχεν ἠδύνει τὸν βίον αὐτῶν ὀνομάζουσα καὶ χρησιμοποιοῦσα αὐτοὺς «οἰκέτας» ἤτοι οἰκιακούς, σπιτικούς ἀνθρώπους. Ἄν δ' εἰς τοὺς «χρηστοὺς δούλους» δὲν ἀπένεμον οἱ ἀρχαῖοι βραβεῖα, ὡς πράττει νῦν ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία, αὔριον δ' ἴσως θὰ πράττει καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν, ἰδοὺ ὁμως τί λέγει ἐν ἐκ πολλῶν ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα, δεικνύον μὲν καὶ ποῖός τις ἦτο ὁ ἀποθανὼν δοῦλος ἀλλὰ καὶ ποῖός τις ὁ ἐπιγράψας κύριος.

Λυδὸς ἐγὼ ναί, Λυδός· ἔλευθερίῳ δέ με τύμβω,
δέσποτα, Τιμάνθη τὸν σὸν ἔθεν τροφέα.
Εὐδαίων ἀσπῆ τείνοις βίον· ἦν δ' ὑπὸ γήρως
πρὸς με μόλῃς, σὸς ἐγὼ, δέσποτα, κῆρ Ἀΐδη.

Κυρίαὶ καὶ κύριοι,

Ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν παρέκβασιν, ἣτις ἀποτελεῖ σκιάν τοῦ μεγάλου καὶ πολυμεροῦς θέματος, ἀλλὰ μὲ παρέσυρε τὸ θέλητρον τούτου καὶ τὸ καθῆκον, τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι ἔχομεν, κατοικοῦντες τὴν αὐτὴν χώραν καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν οὐρανόν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὧν εἴμεθα ἀπόγονοι, νὰ ἔχωμεν ἀκριβῆ ἐπίγνωσιν τῆς στενῆς ταύτης σχέσεως ἡμῶν πρὸς τοὺς θεμελιωτὰς τοῦ σημερινοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ, ἵνα κατανοῶμεν τὰς βαρεῖας ὑποχρεώσεις, αἷς συνεπάγεται ἡ εὐγένεια αὕτη. *Noblesse oblige.*

Εἶναι ὁμῶς περιττὸν πλέον νὰ ἐξάρω μετὰ τὰ εἰρημένα, ὅτι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν θεσπίσασα τὰ βραβεῖα ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας, δὲν κινδυνεύει νὰ νομισθῇ μιμητὴς ἀλλοδαποῦ ἀλλὰ θεραπευτῆς καὶ συνεχιστῆς ἐντοπίου θεσμοῦ, ἰθαγενοῦς ἀπὸ χρόνου παλαιότερου καὶ τῶν ἐπὶ Πατρῶ- κλῶ ἄθλων.

Ἐδῶ ἐτιμήθη τὸ πρῶτον διὰ τοῦ στίχου καὶ τοῦ μαρμαροῦ ἢ τῶν παίδων «πότνια Σαιοφροσύνη, θυγάτηρ μεγαλόφρονος Αἰδοῦς», ἐδῶ διεπλάσθησαν καὶ ὑμνήθησαν τὰ μεγάλα ὑποδείγματα τῆς ἀρετῆς δι' ὅλον τὸν κόσμον, αἱ Ἀντιγόνη, αἱ Ἀλκήμειδες, οἱ Ἀριστεῖδαι, οἱ Κλεάνθαι, οἱ Κυναίγειροι, οἱ Κλεόβιδες καὶ οἱ Βίτωνες τὰ *exemplaria graeca*, ὑποδείγματα ἀείζωα καὶ ἀειθαλῆ περισσότερον ἢ ὅσον ἢ ἱερὰ ἐλαία. Ἐδῶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐποίησε τὸν μεγαλόπνευστον ὕμνον τῆς Ἀρετῆς :

Ἀρετά, πολύμοχθε γένοι βροτείῳ,
 σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς
 καὶ θανεῖν ζαλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος
 καὶ πόνους τλήναι μαλεροῦς ἀκάμαντας
 τοῖον ἐπεὶ φρένα βάλλεις
 ἄρπυν ἐς ἀθάνατον, χρυσοῦ τε κρείσσω
 καὶ γανέων μαλακαυγήτοιο θ' ὕπνου.

Ἄν ἡρώτων τί εἶναι ἡ ἀρετὴ, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἐλάμβανον διαφορωτάτας ἀπαντήσεις. Οὔτε οἱ ἀρχαῖοι εἶχον πάντοτε τὴν αὐτὴν ἐννοίαν περὶ αὐτῆς. Ἐπὶ Ὀμήρου πάντως δὲν δηλοῖ ἡ λέξις ὅ,τι ζητεῖ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν νὰ βραβεύσῃ. Ἡ ἱστορία τῆς λέξεως εἶναι μακρὰ καὶ ἐπιδορᾷ καὶ σήμερον, ὥστε νὰ μὴ ὁμοφρονῶμεν περὶ τῆς σημασίας αὐτῆς. Ἄλλ' οὔτε τὴν ἱστορίαν ταύτην οὔτε τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας τῶν παλαιῶν θὰ ἀναπτύξω. Βραχεῖά τις ἐμπειρικὴ ἐρμηνεῖα ὑπάρχει ἐτοιμῆ καὶ ἱκανὴ νὰ φωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἀρετῆς, ἣν υἰοθετεῖ κατὰ τὸν προκείμενον ἀγῶνα ἡ Ἀκαδημία ἡμῶν.

Γνωρίζετε, ὅτι ἡ λέξις **πράττω** σημαίνει ἐνεργῶ τι, ἐκτελῶ πράξεις τινάς. **Εὖ πράττω** σημαίνει πράττω καλὰς πράξεις. Ἄλλ' ἔπειτα ἡ φράσις αὕτη **εὖ πράττω** σημαίνει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εὐτυχῶ, εἶμαι εὐτυχῆς. Πῶς

ἐπῆλθεν ἡ μετὰπτωσις αὐτῆ τῆς σημασίας; Ἐνταῦθα ἔχετε τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλληνικῆς θεωρίας, ἐξ ἧς ἀνεπτύχθη ὀργανικῶς ἡ ἠθικὴ φιλοσοφία τοῦ Σωκράτους, ἣτις ἀπέβλεπε πρὸς τὰς καλὰς πράξεις ἥτοι πρὸς τὴν ἀρετὴν ὡς πρὸς ἀναγκαῖον ὄρον τῆς εὐτυχίας — καὶ ἔτι περαιτέρω ἀνεπτύχθη ἡ ἠθικὴ τῶν Στωϊκῶν, ἡ διδάσκουσα, ὅτι ἡ ἀρετὴ, συνισταμένη εἰς τὰς καλὰς πράξεις, ποιεῖ καθ' αὐτὴν εὐτυχῆ τὸν ἄνθρωπον. Αἱ καλαὶ πράξεις εἶναι ἡ ἀρετὴ καὶ αὗται καθ' ἑαυτὰς ἀποτελοῦσι τὴν εὐτυχίαν τοῦ πράττοντος.

Κατὰ ταῦτα ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ ἀγορεύῃ πρὸ Ὑμῶν δικαιοῦται ἴσως νὰ φρονῆ, ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ λόγου αὐτοῦ, διότι οὐδεμία ἀγωνία τῶν ἀγωνιζομένων αἰωρεῖται ἐνταῦθα, πρῶτον διὰ τὴν ἀφίλαντον ἀρετὴν αὐτῶν καὶ δεύτερον — ἂν χρειάζεται δεύτερον — διότι ἀγνοοῦσιν οὗτοι, ὅτι εἶναι ὑποψήφιοι.

Ἄλλ' Ὑμεῖς, κύριοι μου καὶ κύριοι, ἔχετε πᾶν δίκαιον νὰ ποθῆτε τὴν καταστροφὴν ἐκείνην ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν εὐγενεσιέραν ἐκδοχὴν. Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἀκούσητε τὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν, εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ὁποίων θάλλεται ἡ ὑψηλὴ ἰδέα τῆς ἀρετῆς, καὶ νὰ γνωρίσητε τίνα παράδειγματα ὠρίμου ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας ἠδονήθη ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν νὰ εὖρη ἄξια τῆς ἐνώπιον Ὑμῶν καὶ τοῦ Πανελληνίου βραβεύσεως.

Τὰ βραβεῖα παιδικῆς ἀρετῆς ἀπονέμονται ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Βασ. Μελά εἰς μαθητὰς μὴ ὑπερβάντας τὸ 15^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας των δι' ἐπίδοσιν ἐν τῷ σχολείῳ ἕκτακτον καὶ δι' ἔμπρακτον ἀρετὴν. Ἡ ἐπιλογὴ ἐγένετο δυστυχῶς ὅχι ἐκ πολυαρίθμων παραδειγμάτων, διότι παρὰ τὰς πανταχοῦ σταλείσας προκηρύξεις ἡμῶν, φαίνεται ὅτι δὲν κατενοήθη ἡ σημασία αὐτῶν ἢ ἐκράτησεν ἐπιφυλακτικότης τις καὶ ἀτολμία εἰς τοὺς δυναμένους νὰ ὑποβάλωσι προτάσεις.

Ἡ Ἀκαδημία λοιπὸν ἀπονέμει τρία μόνον τοιαῦτα βραβεῖα ἐκ δύο χιλ. δραχ. ἕκαστον.

Θὰ ἀναγνώσω εἰς ὑμᾶς τὴν αἰτιολογίαν τοῦ ἐνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν, ἀπονεμηθέντος εἰς τὴν **Μάρθαν Ἀχιλ. Θεολογοπούλου**, ἑτῶν 11, μαθήτριαν τὴν **Ε'** Τάξεως τοῦ **Β'** δημοτικοῦ σχολείου θηλέων Βόλου. Τὸ παι-

διόν τοῦτο ἔχει ὀδύσειαν συμφορῶν καὶ θησαυροὺς ἀρετῶν. Ἐγεννήθη ἐν Τρικκάλοις τῆς Θεσσαλίας ὡς τρίτον τέκνον. Ὁ πατὴρ ἀπέθανεν ἐν τῷ φθισιατρείῳ Βόλου, ἡ δὲ χήρα μετοικήσασα εἰς Βόλον μετὰ τῶν τριῶν τέκνων παρὰ τῆ μητρὸς τῆς, ἔζη γλίσχως ἐκ τῆς ἐργασίας, εἰς ἣν καὶ τὰ ἀνήλικα τέκνα ὑπεβάλλοντο. Ἡ Μάρθα ἦτο 6 ἐτῶν. Μετὰ τριῶν ἐτῶν στερήσεις ἀπέθανε καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφὴ ἐν τῷ αὐτῷ φθισιατρείῳ συγγενῆς παρέλαβε τὸν ἐνδεκαετῆ ἀδελφὸν εἰς τὸ ἄγνωστον, ἡ δ' ἐννεαετῆς Μάρθα ἀπεμονώθη εἰς τὸν κόσμον διὰ τὸν φόβον τῶν μικροβίων. Οἰκτρῶς ζῆ καὶ τρέφεται ἔκτοτε, ὑπηρετοῦσα ὡς ἄκακος ἄγγελος τὴν νευροπαθῆ καὶ διὰ τοῦτο σκληρὰν μάμμην καὶ ἐτέραν τινὰ οἰκογένειαν κατοικοῦσα μόνη, τρώγουσα μόνη, κοιμωμένη μόνη, μελετῶσα ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἀντικρυνοῦ λαμπτήρος καὶ φοιτῶσα εἰς τὸ σχολεῖον καὶ διακρινομένη ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰ γράμματα, τὴν εὐκοσμίαν, τὴν χρησιότητα τοῦ ἥθους, τὴν καθαριότητα, τὴν τάξιν. Ὁ κατ' ἰδίαν βίος τοῦ παιδίου τούτου περιγράφεται πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν εἰς ὀλοκλήρους σελίδας, τὰς ὁποίας δὲν ἀνέγνωσεν ἀδάκρυτος ὁ ὀμιλῶν πρὸς Ὑμᾶς. Ἡ διδασκάλισσα τοῦ σχολείου, ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας, ὁ διευθυντὴς καὶ δύο ἰατροὶ τοῦ φθισιατρείου, ὅλη ἡ ἐκλεκτὴ κοινωνία τοῦ Βόλου καὶ ὁ δήμαρχος Παγασῶν περιγράφουσι καὶ βεβαιοῦσι τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀκατάβλητον ἀρετὴν τοῦ παιδίου τούτου, τιμῶντες ἑαυτοὺς διὰ τῆς πράξεως τοῦλάχιστον ταύτης.

Τῶν ἐτέρων δύο βραβείων τὸ μὲν ἐν ἀπονέμεται εἰς τὴν **Σταματίαν Μαγουλᾶ** μαθητρίαν τῆς **Α'** τάξεως τοῦ ἐξωτερικοῦ διδασκαλείου τοῦ Ἀρσακείου ὀρφανὴν πρόσφυγα ἐκ Ρωσίας, τὸ δ' ἕτερον εἰς τὴν **Εὐαν Ἀρώνη** ἐτῶν 11 μαθητρίαν τῆς **Ε'** τάξεως τοῦ **Α'** δημοτ. σχολείου θηλέων Καστορίας, πρόσφυγα ἐκ Σμύρνης.

Τὰ καταριθμηθέντα τρία παραδείγματα παιδικῆς ἀρετῆς προβάλλει ἡ Ἀκαδημία πρὸς μίμησιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νεότητα καὶ προσθέτω κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὅτι καθὼς οἱ γεωργοί, παραπηγνύουσι πασσάλους εἰς τὰ φυτὰ, ἵνα ταῦτα ἀδξάνωνται κανονικῶς εὐθυνόμενα, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡμεῖς ἐμμελεῖς τὰς ὑποθήκας καὶ παραινήσεις παραπηγνύομεν τοῖς νέοις, ἵνα ὀρθὰ τούτων βλαστάνωσι τὰ ἥθη. Ἄς ἐλπίσωμεν δέ, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι,

ἀντὶ τὰ μένωσιν, ὡς νῦν, ἀδιάθετα βραβεῖα, θὰ ἔχῃ ἡ Ἀκαδημία πλείονας καὶ ἐκτενεῖς τὴν διατύπωσιν προτάσεις βραβεύσεως παιδικῆς ἀρετῆς. Εἶναι ἀδύνατον τόση ὑπέροχος προγονικὴ παράδοσις καλλιεργουμένη ἐν τοῖς σχολείοις, καὶ τόση ἐθνικὴ καὶ προσφυγικὴ δοκιμασία νὰ μὴ ἔχῃ νὰ ἐπιδείξῃ λαμπρὰ παραδείγματα παιδικῆς ἀρετῆς, πρὸς ἃ νὰ κατευθύνεται ἡ προσοχὴ τῆς ἑλληνικῆς νεότητος, τῆς χρυσοῦς ἐλπίδος τοῦ ἔθνους, πρὸς ἃ νὰ στρέφονται ὡς πρὸς ἥλιον οἱ εὐθραλεῖς κάλυκες τῶν ἑλληνικῶν ἡλιοτροπίων.

"Ερχομαι εἰς τὰ ἐκ τῶν πόρων τῆς Ἀκαδημίας βραβεῖα ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας.

1) Βραβεῖον 5 χιλ. δραχμῶν ἀπονέμεται εἰς τὸν **Παν. Ἀπ. Γιαννακούλιαν** ἐκ Βασιλικοῦ τῆς Κορινθίας, πτωχόν, ἐργάτην, ἔγγαμον καὶ πατέρα κόρης μαθητρίας· διὰ τὴν ἐξῆς προᾶξιν. Ἀκρις ἠπέλειε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος νὰ καταστρέψῃ ὅλην τὴν παραγωγὴν τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου. Ὀλόκληρος ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ διὰ προσωπικῆς ἐργασίας ἠγωνίζετο νὰ καταπολεμήσῃ τὸ κακόν, συλλέξας 1.500 ὀκάδας ἀκριδῶν διὰ σινδόνων. Μεγαλύτερον ἀποτέλεσμα ἐπέτυχε διὰ ραντίσεως ἀκαθάρτου πετρελαίου, καταναλώσας 400 δοχεῖα. Ἄλλ' ἢ πληγὴ ἦτο ἀκαταμάχητος. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος τούτου ἐπιτροπεία τοῦ χωρίου ἐπρομηθεύθη τότε φλογοβόλον ὄργανον, τὸ ὁποῖον ὁμως, ἐπικίνδυνον ὄν, οὐδεὶς ἀνελάμβανε νὰ χειρισθῇ. Ὁ Γιαννακούλιας προσέφερεν ἑαυτὸν πρόθυμον πρὸς τοῦτο ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ. Δυστυχῶς ἐκ τῶν πιπτουσῶν ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ σταγόνων τοῦ εὐφλέκτου ὑγροῦ ἀνεφλέγη ὅλος, ὑπέστη σοβαρὰ ἐγκαύματα καί, μόλις σωθεὶς ἐκ φρικτοῦ θανάτου, κατέκειτο ἐπὶ ἐξάμηνον κλινήρης καὶ ἀλγῶν καὶ δαπανώμενος ὑπὲρ τὰς οἰκονομικὰς του δυνάμεις. Εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ νοήμονος τούτου ἀνδρὸς ἐνεφανίσθη κυρίαρχον τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοθυσίας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, καὶ ὅτι ἡ προᾶξις αὐτοῦ εἶναι ἀξία τοῦ ἀπονεμομένου βραβεῖου.

2) Ἐπαινος ἀπονέμεται εἰς τοὺς ἐξῆς πρόφην στρατιώτας: 1) **Δημ. Βελέντζαν** ἐκ Κασσημίου τῆς Μεγαλοπόλεως. 2) **Ἀναστ. Μ. Μυλωνάκιν** ἐκ τοῦ χωρίου Νασκίας τῆς ἐπαρχίας Κυθωνίας τῆς Κρήτης. 3) **Μιχ. Ι. Τσιμπημπάκιν** ἐκ τοῦ χωρίου Μιθένας τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος Ἡρα-

κλείου τῆς Κρήτης. 4) **Θεόδωρον Νατιώτην** ἐκ τοῦ χωρίου Φουίικης τῆς Ἐπιδαύρου Διμηρᾶς. 5) **Ἐμμ. Δ. Φλωρᾶν** ἐκ τοῦ χωρίου Θεοδώρας τῆς ἐπαρχίας Μυλοποτάμου Κρήτης καὶ 6) **Ἀλέξ. Κοσμόπουλον**, διότι νοσηλευθέντες κατὰ καιροὺς ἐν τῷ παθολογικῷ στρατιωτικῷ νοσοκομείῳ Ἀθηρῶν καὶ εὐρισκόμενοι ἐν ἀναρρώσει, προσήνεγκον πρὸς μετάγγισιν τὸ αἷμα αὐτῶν, περὶ τὰ 500 γραμμάρια ἕκαστος, ἵνα σώσωσιν ἄλλους συναδέλφους κινδυνεύοντας ἐκ βαρειῶν νόσων. Ἐπιτρέψατε τώρα νὰ εἶπω τὴν σύντομον προῖστορίαν τῆς πράξεως ταύτης: Ὅταν ὁ λαοφιλῆς ἐν Γαλλίᾳ Μιραμπὼ τῷ 1791 κατέκειτο εἰς τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην, ὁ λαὸς κατέκλυζε τὴν οἰκίαν καὶ τὰς πέριξ ὁδοὺς ζητῶν νὰ μάθῃ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀνδρός. Τότε ἀνθρωπὸς τις ἔγραψε πρὸς τὸν θεράποντα ἰατρὸν τὴν ἐξῆς βραχεῖαν ἐπιστολήν: «Κύριε, ἀνέγνωσα εἰς τὰς Ἐφημερίδας, ὅτι ἡ μετέγχυσις αἵματος ἐγένετο ἐπιτυχῶς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ βαρυτάτων νοσημάτων. Ἄν πρὸς σωτηρίαν τοῦ κ. Μιραμπὼ νομίζεται τοῦτο ὠφέλιμον, προσφέρω μέρος τοῦ αἵματός μου, καὶ πρᾶττω τοῦτο ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας· βεβαιῶ δέ, ὅτι εἶναι καθαρὰ καὶ τὸ αἷμα καὶ ἡ καρδία μου (ὑπογορ.) Μορναί». Ὁ Μορναί οὗτος δὲν ἔλαβε βραβεῖον τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἀλλὰ τὴν μὴ ἐκτελεσθεῖσαν προσφορὰν αὐτοῦ διαιωνίζει ἡ ἱστορία τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὰ πρόχειρα ἐγχειρίδια αὐτῆς. Οἱ στρατιῶται ἡμῶν, αὐτοπροαίρετοι καὶ ἀφιλοκερδεῖς ἐν τῇ πρὸς καλὸν ἐπικινδύνῳ δι' αὐτοὺς πράξει των, εἶχον ἀναμφισβητήτως οὐ μόνον τὸ αἷμα ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν καθαρὰν, ὥστε ἡ Ἀκαδημία εὐρίσκει αὐτοὺς πλήρως ἀξίους τοῦ ἐπαίνου.

3) Ἀργυροῦν μετάλλιον ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας ἀπονέμεται εἰς τὴν κ. Ἄνναν Παπαδοπούλου, τὸ γένος Μελαῖ, διότι ἴδρυσεν τὸ ἐργαστήριον τῆς Προόδου χάριν τῶν ἀπόρων κυριῶν καὶ μετέσχε πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἐντεῦθεν ὡς προῖστιαμένη ἀδελφὴ νοσοκόμος παραμυθῆσασα καὶ ἀνακουφίσασα χιλιάδας στρατιωτῶν τραυματιῶν ἢ ἀσθενῶν μετὰ μητρικῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως, ἐν Μακεδονίᾳ, Ἡπείρῳ, Σερβίᾳ, Ἀυτονόμῳ Ἡπείρῳ καὶ πανταχοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, παθοῦσα δὲ καὶ ἔξανθηματικὸν τύπον καὶ τοξιναιμίαν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτῆς. Μετὰ δὲ τοὺς πολέμους ἴδρυσεν ἐργαστήριον τῶν προσφύγων εἰς τὰ

Παλαιά ανάκτορα καὶ ἀνέλαβε καὶ περατοῖ τὴν ἴδρυσιν σανατορίου τῶν ἐκ φυματιώσεως παθόντων στρατιωτῶν. Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀμερικῇ συνέλεξε ὑπὲρ τὰ 7 ἑκατομμύρια χάριν τῶν πατριωτικῶν καὶ φιλανθρωπῶν τούτων σκοπῶν.

4) Ἀργυροῦν μετᾶλλον ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας ἀπονέμεται εἰς τὸν κ. **Σπῦρον Ματσούκαν**, διότι ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἐργάζεται αὐτὸ τοῦτο ὑπὲρ τοῦ ἔθνους. Ἐν μόνον Ὑπουργεῖον βεβαιοῖ, ὅτι: «ἐθέρωμε καὶ ἀνεζωπύρησε μὲ τοὺς σίχους του καὶ τὸ ἐθνικὸν κήρυγμά του τὰς ψυχὰς καὶ τὸ φρόνημα τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, συντελέσας εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους διὰ τῶν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου ἐνεργηθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐράνων. Συμμετέσχεν ὄλων τῶν ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἐντεῦθεν πολέμων, ἐμπνέων καὶ διατηρῶν ἄσβεστον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν στρατιωτῶν τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς προσηλώσεως πρὸς τὰ μεγάλα ἐθνικὰ ιδεώδη. Ἐπροικοδότησε μέχρι τοῦδε ἐκ τῶν πρὸς τοῦτο συλλεγέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐράνων περὶ τὰς 2.500 ὄρφανὰς θυγατέρας ἢ ἀδελφὰς πεσόντων ἐν πολέμῳ. Ἰδρυσεν τὸν ἀνδριάντα τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Ρήγα τοῦ Φεραίου. Συνέλεξε διὰ τὰ πατριωτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἔργα αὐτοῦ περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια.

Ἡ αὐτοθυσία τῶν δύο τελευταίων ἀθλοφόρων προσώπων ὑπῆρξε μακρὰ, διαρκῆς, ἀκαταπόνητος.

Ἄλλὰ τί εἶναι αὐτοθυσία;

Ἄν μὴ ἀπιδώμεν εἰς τοὺς στρατιώτας, ὧν ἀποτελεῖ αὕτη ἐπιβεβλημένον ἐν πολέμῳ καθῆκον καὶ οἶονεὶ ἐπάγγελμα, ἢ αὐτοθυσία εἶναι ἢ ἀνύψωσις τῆς ψυχῆς ὑπεράνω καὶ πέραν τοῦ ἐγώ, εἶναι ἢ λήθη τοῦ ἐγώ, ἢ διάθεσις καὶ ἢ κατανάλωσις αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὑπὲρ εὐγενεοῦς τινος καὶ φιλανθρωποῦν ιδεάς. Ἡ αὐτοθυσία εἶναι ψυχικὴ ἀνάτασις πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ιδεώδη. Εἶναι ἢ ἀνεπιφύλακτος ὁρμὴ πρὸς τὸ ἀγαθόν, εἶναι ἡρωϊσμός. Εἶναι τὸ φῶς τὸ φωτίζον καὶ θερμαίνον τοὺς ἀνθρώπους καθ' αὐτό τε καὶ ὡς παράδειγμα. Διὰ τὰ παραχθῆ ὁμως τὸ λαμπρὸν τοῦτο φῶς, δαπανᾶται ὅλη. Διὰ τὸ φῶς τῆς λυχρίας καταναλίσκεται τὸ ἔλαιον αὐτῆς. Ἡ κ. Παπαδοπούλου καὶ ὁ κ. Ματσούκας εἶναι τὸ ἔλαιον τῆς λυχρίας. Ἡ ζωὴ αὐτῶν καταναλί-

σκειται εἰς καλωσύνην καὶ εὐεργεσίαν καὶ λάμπει ὡς παράδειγμα· λάμπει καὶ ἀνάπτει τὴν φιλόλληλον καὶ φιλόπατριον ἐστίαν τῆς καρδίας τῶν νοσητῶν ξενιτεμένων μας, φωτίζει καὶ θερμαίνει τὴν ἐρημίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποκοσμίου ἀκρίτου τῶν ἐθνικῶν συνόρων καὶ τοῦ μελαγχολικοῦ κατακοίτου τῶν νοσοκομείων, ἀξείων εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ στερουμένου οἰκογενειακῆς θαλπωρῆς, φωτίζει τὴν καλύβην τὴν ὀρφανὴν διὰ τὰς ἐθνικὰς ἐκατόμβας καὶ διὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν εἰμαρμένην τὴν «οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκεν, πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν ἠρώων»...

Εἰς ποῖον πρόχωμα τῆς πρώτης γραμμῆς τῶν μαχομένων δὲν ἔφθασεν ἀφειδοῦσα ἐαυτῆς παρήγορος καὶ ἀναλυομένη εἰς μητρικὴν στοργὴν ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ οἰμώζοντος τραυματίου, τοῦ ἀδελφοῦ μου, τοῦ ἀδελφοῦ Σας, καὶ πόσων τὰ βλέφαρα δὲν ἐκλείσθησαν ὑπὸ αὐτῆς εἰς τὴν μητρικὴν τῆς ἀγκάλην, βρεχόμενα ἀπὸ τὰ θερμὰ δάκρυά τῆς; Ἡ Ἑλληνικὴ πανστρατιά τῶν ἡμερῶν τῆς δόξης καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς συμφορᾶς ἔκαμε δημοψήφισμα καὶ ἀνήγειραν οἱ στρατιῶται βωμὸν λατρείας εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀφωσιωμένην ἐξαίρετον γυναικα, ἐκορύφωσαν δὲ καὶ ἐπέκνωσαν τὴν λατείαν ταύτην εἰς μίαν λέξιν· τὴν ὠνόμασαν **μάνναν!** Ἔχει τὸ Ἑλληνικὸν λεξικὸν ἄλλην ὠραιότεραν λέξιν; Ἀπήγγειλάν ποτε ἑλληνικὰ χεῖλη γλυκυτέραν προσφώνησιν; Τί δὲν ἐξυπνᾷ εἰς τὴν καρδίαν πάντων ἡμῶν, οἵτινες οὐκ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέυκης πεφύκαμεν; Ποίαν ἀρετὴν καὶ ποίαν αὐτοθυσίαν δὲν συμβολίζει τὸ ὄνομα τοῦτο **μάννα;!**

Ἡ ἑλληνὶς αὕτη ὤθησε τὴν γυναικίαν ἀρετὴν καὶ αὐτοθυσίαν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν, διήγειρε τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν πρὸς τὴν δύναμιν τῆς γυναικὸς καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔπαυσε νὰ γεννᾷ ἠρωίδας.

Ὁ Ὠκεανὸς δὲν ἔφραξε τὸν δρόμον τῆς πατριωτικῆς καὶ φιλανθρωποῦ δράσεως τῆς κ. Παπαδοπούλου καὶ τοῦ κ. Ματσούκα.

Ὁ Ματσούκας ἦτο ἐθελοντὴς στρατιώτης πάντων τῶν λόχων ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ἄλλοτε ἔχων βακτηρίαν ξηρὸν κλάδον, ὡς ὁ ἅγιος Χριστόφορος, περιέρχεται τὰς γραμμὰς ψάλλον, δημηγορῶν, ῥαφιδῶν καὶ ἐνθουσιάζων, ἄλλοτε μεταφέρει ἐπὶ τῶν ὤμων ῥύτιωρ διὰ μέσου χιόνων καὶ βορβόρου ὀβίδας εἰς τὴν Ἀειορράχην, ἄλλοτε ὀρθοῦται εἰς τὴν

πρώτην γραμμὴν τοῦ πυρὸς εἰς τὸ Μπέλεσι. Ἄν δὲ τὸ ἐν Θεσσαλονίκη ἰδρυνθὲν ὑπὸ τοῦ Κράτους Πανεπιστήμιον ἰσοδυναμῆι πρὸς ἓν σῶμα στρατοῦ φρουροῦν τὴν Μακεδονίαν, ὁ Ματσούκας μόνος παρέταξε κατὰ τὴν ὑπερτάτην προσπάθειαν τῆς πατρίδος τὴν πυροβολαρχίαν τῆς Νέας Γενεᾶς καὶ τὸ δμώνυμον ἀντιτορπιλικόν.

Ὁ Ματσούκας εἶναι ποιητής. Θὰ φαντάζεσθε, ὅτι τὰ «Ζωντανὰ τραγούδια» ἢ τὰ «Σαλπίσματα» εἶναι τὰ ἄριστα ποιήματά του. Εἶναι ὕμνος πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὄσια τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκογενείας. Ἄλλὰ τοιαῦτα ποιήματα ἔγραψαν καὶ ἄλλοι. Ὁ Ματσούκας εἶναι πρωτοτυπώτερος. Δὲν ἠκούσατε τὸν ῥυθμὸν καὶ τὴν μελωδίαν τοῦ Λευκοῦ Σταυροῦ; Εἶναι ποιήματά του. Προστατεύων τοὺς ἐκ τοῦ πολέμου ὄρφανούς οἴκους, προικίζει καὶ ὑπανδρεύει τὰ κοράσια αὐτῶν, φέρει τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν εἰς αὐτὰ καὶ ζωογονεῖ σβεννυμένας ἐστίας.

Ποῦ εὐρίσκει χρήματα ἢ κ. Παπαδοπούλου καὶ ὁ κ. Ματσούκας;

Ὁ Πολέμης, τοῦ ὁποίου νεοσκαφῆς εἶναι ὁ τάφος, εἶπε:

Τὸ χέρι ὅταν ἀπλώνεται νὰ πάρῃ,
χάνει τόση ὁμορφιὰ καὶ χάρη τόση,
ὅση ὁμορφιὰ κερδίζει κ' ὅση χάρη,
τὸ χέρι ὅταν ἀπλώνεται νὰ δώσῃ.

Ἐ λοιπόν! Σήμερον ἔχομεν πρὸ ἡμῶν παραδείγματα, αἵτινα ἐξωράϊσαν καὶ ἐξηγγένισαν καὶ πᾶσαν χειρονομίαν αἰτήσεως. Εἷς τινὰ πόλιν τῆς Κύπρου ἢ πειθῶ τῶν ἀπὸ ἄμβωνος λόγων τοῦ Ματσούκα κατεβίβασε πάντα τὰ κοσμήματα τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ μετέβαλεν εἰς χρήματα χάριν τῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος, καταλαβούσης τὴν θέσιν τῆς Παναγίας ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀκραιφνῶν ἐκεῖ πατριωτῶν. Ἐν Ἀμερικῇ συνήραψε τὰ πλήθη ὡς ἐθνικὸς ἱεραπόστολος περιβεβλημένος τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, καὶ ἐκτείνων τὴν ἄκραν αὐτῆς συνέλεγε τὰ δολλάρια.

Πανταχοῦ ἀπόλυτος ἢ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν ἀρετήν, ἱερὰ ἢ πίστις καὶ τῶν ἀργυρολόγων καὶ τῶν μεγαλοδώρων πατριωτῶν.

Πρὸ τίνος κακουχίας ἐλιποψύχησεν ἢ κ. Παπαδοπούλου ἢ ἐνέδωκεν ὁ φλογερὸς πατριωτισμὸς τοῦ κ. Ματσούκα; Ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἀκονᾶται εἰς

τὰς ἄκρας προσπαθείας καὶ κατατρώγει τὴν θήκην τῆς. Οὐδὲ τὰ Νοσοκομεία, εἰς τὰ ὁποῖα κατέπεσον πάσχοντες, ἔπεισαν αὐτοὺς ἀκόμη, ὅτι ἡ ἀκμὴ τοῦ σώματός των ἤρχισε νὰ ἠττᾶται ὑπὸ τῆς θερμοουργοῦ καὶ ἀκαταπονήτου ψυχῆς . . . καὶ συνεχίζουσι τὸ ἔργον.

Ἄλλ' εἶναι δυνατὸν νὰ παρατείνω ἀκόμη τὴν καταπόνησιν Ὑμῶν, ἐπιδεικνύων τοὺς ψυχικοὺς θησαυροὺς καὶ ἀπαριθμῶν τὰς ἀφανεῖς εἰς τοὺς πολλοὺς εὐεργεσίας τῶν δύο τούτων προσώπων ;

Ἦδη ὑπόκειμαι εἰς τὸν κίνδυνον, ὃν ἐφοβεῖτο ὁ Περικλῆς : Ὅσοι γνωρίζουσι τὰ δύο πρόσωπα καὶ εἶναι εὖνοι πρὸς αὐτά, θὰ νομίσωσι κιδανώτατα, ὅτι λέγω κατώτερα τῶν ὄσων ἕκαστος γνωρίζει καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ λεχθῶσι· ὅσοι δὲν γνωρίζουσιν αὐτὰ καλῶς, θὰ νομίσωσιν, ὅτι λέγω ὑπερβολάς· διότι οἱ ἔπαινοι, λεγόμενοι περὶ ἄλλων, γίνονται ἀνεκτοὶ μέχρι τοῦ σημείου μόνον τούτου, μέχρι τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἡ πεποίθησις εἰς τὸν ἀκροατὴν, ὅτι καὶ αὐτὸς δύναται νὰ πράξῃ τι ἐξ ὄσων ἤκουσε· τὸ πέραν τούτου ἐγείρει τὴν δυσπιστίαν. Εἶναι λοιπὸν εὐχερὲς νὰ ἐπιτύχω ἐγὼ τῆς διαθέσεως τοῦ ὑποτιθεμένου διφυοῦς ἀκρωτηρίου ;

Πάντως ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἀναλαβοῦσα τὸ λεπτὸν ἔργον τῆς ἀνιχνεύσεως τῶν ἐθνικῶν παραδειγμάτων τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς αὐτοθυσίας, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν νὰ φανῇ ἐπιμελής καὶ δικαία, εἶναι δ' εὐτυχής, διότι, ἐξ ὄσων ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσῃ, τοιαῦτα παραδείγματα εὔρε νὰ βραβεύσῃ. Εὐχεται δὲ τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν ἐν τῇ φήλῃ παιριδί.

Εὐχεται καὶ ἐλπίζει· διότι τὰ καλὰ ἔργα εἶναι σπόρος. Μὴ βλέπετε τὴν ἀνωμαλίαν τῆς γεωργομένης γῆς, ἀναμείνατε τοῦ σπόρου τὴν βλάστησιν.

Λόγος τοῦ γενικοῦ γραμματέως κ. Σίμου Μενάρδου.

Ἡ εἰσῆγησις τοῦ κ. συναδέλφου ἀπαλλάσει καὶ τὸ ἐκλεπτὸν ἀκροατήριον καὶ ἐμὲ νέου προλόγου. Θὰ ὀμιλήσω λοιπὸν μόνον περὶ τῶν ὑπολοίπων τριῶν βραβείων καὶ τοῦ Ἀριστείου.

Καὶ ἀρχίζω ἀπὸ τοῦτο.

Τὸ Ἀριστεῖον τροποποιηθὲν διὰ τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας καὶ

τοῦ διατάγματος τῆς 24 Φεβρουαρίου 1927, ἀπονέμεται ἐκ περιτροπῆς κατὰ τετραετεῖς περιόδους ὡς ἐξῆς: τὸ α' ἔτος εἰς τὰς θεικὰς ἐπιστήμας, τὸ β' εἰς τὰ γράμματα, τὸ γ' διὰ τὰς Κοινωνικὰς ἐπιστήμας καὶ τὸ δ' διὰ τὰς καλὰς τέχνας. Ἐφέτος λοιπὸν τὸ Ἀριστεῖον τῶν θεικῶν Ἐπιστημῶν ἡ Ἀκαδημία ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἀπονεύμῃ εἰς τὸν ὁμογενῆ ἱατρὸν καὶ καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης κ. Κωνσταντῖνον Οἰκονόμου. Αἱ ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι τοῦ κ. Οἰκονόμου ἀνέρχονται εἰς 47. Ἡ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπέβλεπεν ἰδίως α') εἰς τὰς ῥηξικελεύθους αὐτοῦ ἐργασίας περὶ τῆς ληθαργικῆς ἐγκεφαλίτιδος, τῆς δεινῆς νόσου, τὴν ὁποίαν πρῶτος αὐτὸς ὥρισεν ἀνατομικῶς καὶ πειραματικῶς, καὶ β') εἰς τὸ περὶ τῆς «Κυτταρικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ φλοιοῦ τοῦ ἐγκεφάλου» ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει πρᾶγματι νέας ὁδοὺς πρὸς μελέτην τῶν ἐντοπίσεων τοῦ ἐγκεφάλου καὶ δίδει ὥθησιν πρὸς διευκρίνησιν τῆς κατὰ τύπους παραλλασσοῦσης ὑφῆς αὐτοῦ.

Ἡ Ἀκαδημία παρακολουθεῖ τὴν δικαίως ἀξιανομένην φήμην τοῦ ὁμογενοῦς καθηγητοῦ καὶ χαίρει διὰ τὴν δῆλωσίν του ὅτι προτίθεται νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀθήνας, ὅπως παραλάβῃ αὐτοπροσώπως τὸ Ἀριστεῖον.

Εἰς τὸ ἱστορικὸν ἀγώνισμα τῆς Ἀκαδημίας, τὸ περὶ τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου ἐστάλη μία μόνον πραγματεία, ἡ τοῦ κ. Δημητρίου Φωκᾶ. Τὸ ἔργον τοῦτο μετὰ τὴν παλαιότεραν μελέτην τοῦ Π. Καλλιγᾶ εἶναι τὸ καλύτερον Ἑλληνιστὶ γραφὲν περὶ τοῦ ναυτικοῦ κατορθώματος τοῦ Ναυαρίνου. Βεβαίως δὲν ἐξαντλεῖ τὰς πηγὰς, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἡ Ἀκαδημία ἀπονέμει εἰς τὸν κ. Φωκᾶν τὸ ἔπαθλον τῶν 8 χιλ. δραχμῶν, ἐκφράζουσα μετὰ τῆς κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ συγγραφεὺς θ' ἀσχοληθῇ καὶ ἐφεξῆς εἰς τὴν παραμελημένην ἱστορίαν τοῦ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ.

Τὸ δὲ ἐκ δραχμῶν 13,500 ἱστορικὸν ἔπαθλον τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν ἀπονέμει ἡ Ἀκαδημία εἰς τὸν κ. Ἀντώνιον Διγνὸν διὰ τὴν σειρὰν τῶν «Ἀρχείων τῆς κοινότητος Ὑδρας», τὰ ὁποῖα περιέσωσε καὶ δημοσιεύει. Ἐκ τούτων ἐξέδωκε μέχρι τοῦδε 9 τόμους, ἀρχομένους ἀπὸ τοῦ ἔτους 1778, πλὴν τῶν 5 ἄλλων τόμων, οἱ ὁποῖοι περιλαμβάνουν τὰ ἀρχεῖα τῶν Κουντουριωτῶν, ἀλλ' ὡς ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἐξέρχονται τῶν χρονικῶν ὁρίων τοῦ ἀγωνίσματος. Ἡ κριτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξετίμησεν ἰδίως τὴν «ἐπιμελῆ ταξι-

νόμησιν καὶ καλὴν ὑπομνημάτισιν τῶν ἐκδιδομένων ἐγγράφων καὶ ἰδιαί-
 τατα τὴν ἀνιδιοτελεῖ ἀφοσίωσιν» τοῦ κ. Λιγνοῦ εἰς τὰρχεῖα τῆς ἐνδοξοτάτης
 νήσου, ἀναμένει δὲ καὶ τοὺς εὐρετηρίους πίνακας τοῦ πολυτόμου καὶ πολυ-
 τίμου ἔργου.

Ἐπίσης ἡ Ἀκαδημία κατ' εἰσήγησιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπονέμει ἔπαινον
 εἰς τὸ ὑποβληθὲν ἀξιόλογον ἔργον τοῦ κ. Ἀπ. Δασκαλάκη «Οἱ παράγοντες
 τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821». Ὁ,τι κυρίως προσδίδει ἀξίαν εἰς
 τὸ βιβλίον τοῦτο «εἶναι ἡ καταπολέμησις τῆς ἀναπτυχθείσης ἐσχάτως παρ'
 ἡμῖν ἐφαρμογῆς τῆς θεωρίας τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος.
 Ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς δέχεται καὶ ἐπιτυχῶς ἀποδεικνύει, ὅτι Ἑλληνικὴ
 Ἐθνικὴ συνείδησις ὑπῆρχε συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως εἰς τὸ δουλεῦον γένος
 καὶ ὅτι ἡ θεωρία, καθ' ἣν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπαναστάσις εἶναι ἀποκλειστικὸν
 ἔργον τῆς εὐήμερούσης τότε ἀστικῆς τάξεως, στερεῖται καὶ τοῦ ἐλαχίστου
 ἴχνους ἀληθείας, καθ' ὅσον λησμονεῖται ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος, ἡ θρησκευτικὴ
 πεποιθήσις καὶ τὸ ἔνστικτον τῆς ἐλευθερίας».

Ἐπιπονώτερον ἔργον ἀνέλαβεν ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐπάθλου
 Βικέλα, μελετήσασα 50 περίπου τόμους Ἑλληνικῶν διηγημάτων καὶ μυθι-
 στορημάτων ὅπως ἀπονείμῃ δύο βραβεῖα 4,500 δραχ. ἕκαστον, εἰς τὸ ἄρι-
 στον τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1926 κατὰ πρῶτον ἐκδοθέντων εἰς τόμον καὶ εἰς τὸ
 ἄριστον τῶν ἐκδοθέντων κατὰ τὸ 1927.

Σπεύδω λοιπὸν νὰ ἐξαγγείλω ὅτι ἡ Ἀκαδημία ἀπονέμει τὸ μὲν τοῦ
 ἔτους 1926 εἰς τὸ μυθιστόρημα «Πλούσιοι καὶ Φτωχοί,» τοῦ κ. Γρηγορίου
 Ξενοπούλου, τὸ δὲ τοῦ ἔτους 1927 εἰς τὰ Διηγῆματα τοῦ κ. Ζαχαρίου
 Παπαντωνίου.

Ἄλλὰ νομίζω ὅτι θὰ διέπραττα, Κυρίαί μου καὶ Κύριοι, ἀδίκημα
 πρὸς σᾶς, ἂν χάριν οἰκονομίας χρόνου παρέλειπα νὰ σᾶς ἀναγνώσω ἀπό-
 σπασμα τοῦ δικαιολογητικοῦ τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὸ μυθιστόρημα «Πλούσιοι καὶ Πτωχοί», πρῶτον «μέρος μιᾶς κοινω-
 νικῆς τριλογίας» εἶναι ἔργον ἄριστον καὶ αὐτοτελές. Διαδραματίζεται ἐναλλάξ
 εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ τὰς Ἀθήνας τὰς πατρίδας, γενέτειραν καὶ τροφόν, τοῦ
 συγγραφέως. Πρωταγωνιστεῖ ἐν αὐτῷ ὁ Πῶπος Δαγάτορας. Μᾶς παρουσιά-

ζεται ὡς ἀπαιτεῖ τὸ πλατὺ σχέδιον λογοτεχνικοῦ εἴδους, ὁποῖον τὸ μυθιστόρημα, καθ' ὅλας τὰς φάσεις τῆς ζωῆς του. Ὁ Πῶπος Δαγάτορας ἐκπνέει κατασυντριμμένος ἀπὸ τὰς πλάνας καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις μὲ τὰς ὁποίας τὸν πληγώνει καὶ τὸν γονατίζει ἡ ζωή. Ἐνεργεῖ ἐκάστοτε ὡς ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ἀνεξιλέωτου Μοίρας. Καὶ αὐτὴ δὲν εἶναι εἰμὴ τὸ δημιουργημάτων τῶν δύο ὑπεράνω πάντων συντελεστικῶν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων κυριάρχων δυνάμεων, ὁποῖαι ἢ κληρονομικότης καὶ τὸ περιβάλλον. Καθ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς τὴν διάκρισιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων εἰς φτωχοὺς καὶ πλουσίους προσπαθεῖ νὰ τὴν ὑπαγάγῃ εἰς νόμον, ἀκριβῶς εἰπεῖν, μεταφυσικόν, ὅσον καὶ ἂν τὸν ὀνομάζῃ «φυσικόν». «Κάθε ἄνθρωπος, μᾶς λέγει, γεννιέται στὸν κόσμον προορισμένος ἀπὸ τὴ φύση του ποὺ εἶναι ἡ μοῖρα του ἢ νὰ μείνῃ φτωχὸς ἢ νὰ γίνῃ πλούσιος. Ὑπάρχει ράτσα φτωχῶν καὶ ράτσα πλουσίων». Ὁ νόμος οὗτος δὲν εἶναι εἰμὴ, διαμορφωθείς ἐπὶ τὸ παραστατικώτερον, τὸ παλαιὸν περιλάλητον δόγμα τῶν ἐκ γενετῆς ἐλευθέρων καὶ δούλων. Ἀλλὰ τὴν ιδέαν του ὁ συγγραφεὺς δὲν τὴν ἀναπτύσσει κατὰ τρόπον φορτικόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ μειώσῃ τὴν ἀπαραίτητον εἰς καλλιτεχνικὸν ἔργον εὐρυθμίαν. Ταύτης τὸ κύριον γνώρισμα ἀποτελεῖ ἡ μετουσίωσις τῶν ἀφηρημένων ιδεῶν εἰς συγκεκριμένας εἰκόνας. Ὁ κ. Ξερόπουλος δὲν ὑποβάλλει θέσεις ιδεολογικάς. Ζωγραφίζει, ἀναλύει, ἀναπαριστᾷ . . .

Καὶ τὸ ἔργον συγκινεῖ, χωρὶς νὰ ἐκνευρίζῃ. Ὁ πρωταγωνιστής, ὅσον καὶ ἂν τὰ ἀλλεπάλληλα ἀτυχήματά του καὶ αἱ ἀδυναμίαι του πρὸ τῶν ἐπιτηδείων συνοδοιπόρων του εἰς τὴν βιοπάλην διασειοῦν ἐπὶ τέλος τὴν στωϊκότητα καὶ τὴν ὑπομονὴν του μέχρις οὗ ἐξολισθαίνει εἰς νοσηρὰς ἀκρότητας, παραμένει ὑπόδειγμα τιμίου ἀνθρώπου. Τὸ τέλος του, κατανυκτικὸν καὶ διδακτικόν. Ὁ μυθιστοριογράφος τῶν «Πλουσίων καὶ Φτωχῶν» καλῶς γινώσκει τὸν κόσμον του. Βαδίζει ἐντὸς αὐτοῦ καὶ συμπεριφέρεται μετὰ τῆς ἀρμοζούσης εἰς ἡσκημένον λογοτέχνην ἀνέσεως καὶ ἐμπειρίας . . .

Ὡς πρὸς τὰ ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1927, ὁ ὑπὸ τὸν ἀπέριτον τίτλον «Διηγήματα» ἰδὼν τὸ φῶς τόμος τοῦ κ. Ζαχ. Παπαντωνίου προσέθεσε πλούσιον κεφάλαιον εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ λογοτεχνικοῦ τούτου εἴδους. Τὸ διήγημα ἀπὸ τὰ χρόνια κυρίως τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου Βικέλα, εἰς

μνήμην τοῦ ὁποίου ιδρύθη τὸ ὁμώνυμον ἔπαθλον, ἐν ταῦτῳ κρατίστον διηγηματογράφου, μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀνεπτύχθη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀναπτύσσεται εἰς ἀξιοσπούδαστα ἔργα.

Τὰ «Διηγήματα» τοῦ κ. Παπαντωνίου προσδίδουν εἰς τὴν νεαρὰν ἡμῶν λογοτεχνίαν ἰδιότυπον χάριν. Τὸ διήγημα ἔχει πρὸς τὸ μυθιστόρημα, ὁποῖαν σχέσιν πολύστροφος ᾠδὴ πρὸς ἓν σονέτιον. Ἄλλὰ, καθὼς, μετὰ τὴν πασίγνωστον ῥῆσιν τοῦ γάλλου ποιητοῦ *Boileau* ἐν καλὸν σονέτιον ἰσοφαρίζει πρὸς μακρόστιχον ποίημα, ἀναλόγως καὶ τὸ βάρος τῆς ἀξίας ἐνὸς καλοῦ διηγήματος ἐξισοῦται πρὸς μίαν εὐτυχισμένην μυθιστορίαν.

Τὰ «Διηγήματα» τοῦ κ. Παπαντωνίου ἐλάχιστον αἰσθηματικὰ μὲ κυριαρχοῦντα τόνον ἀρρενωπότητος, σχεδὸν ὅλα μᾶς ἐνθυμίζουσιν διὰ πολλοστίην φορὰν ὅτι τὸ εὖ δὲν εὐρίσκεται ἀπαραιτήτως εἰς τὸ πολὺ. Παρελαύνουν εἰς ταῦτα γοργῶς, σχεδὸν στιγμοτύπως, συννυφασμένα εἰς τὸ προσῆκον μέτρον, ἀλλεπάλληλα ἢ καὶ συννυπάρχοντα καὶ συννυπολανθάνοντα στοιχεῖα, ἐντυπώσεις ἐνὸς γνώστου τῆς φύσεως καὶ ἐνὸς ἐραστοῦ τῆς τέχνης, εἰρωνεῖα καὶ ποίησις, γέλως καὶ δάκρυ, σχεδιάσματα ἐκ τοῦ πραγματικοῦ ἢ ἐκ τοῦ φανταστικοῦ προβολαί, ἢ σάτιρα καὶ ἢ μουσική. Μᾶς ἀπαλλάττον πάσης προσπαθείας πρὸς ἀνάλυσιν ἔργα ὡς ἡ «Θεῖα Τιμωρία» καὶ ἡ «Δόξα τοῦ Γιακουμῆ», τὸ «Ἀθάνατο Πουλί» καὶ τὸ «Χτυπημένο γεράκι», τὸ «Δαμπρὸ ἀμάξι» καὶ τὸ «Ξανθὸ προσάναμμα», τὸ «Φουστάνι τῆς Λουλούδας» καὶ ἡ «Χαρούμενη συνοδεία» καὶ τὸ πρωτοτυπότερον «Τὸ ψυχικὸ τῆς Γατομάτως». Καὶ ὅλα αὐτὰ σμιλευμένα διὰ τοῦ ὕφους εἰς γλῶσσαν ἢ ὁποῖα κατὰ τὰς περιστάσεις ἀνεβοκατεβαίνει τὴν διαπασῶν, συντηρητικὴ ἢ ριζοσπαστικὴ, ἀπὸ τοῦ γελοιογραφουμένου ιδιώματος τῆς διαλέκτου μέχρι τοῦ λυρισμοῦ τῆς ποιήσεως». Τοιαύτη ἢ κρίσις τῆς Ἐπιτροπῆς.

Καὶ τώρα ὀφείλω, Κύριοι, νὰ προκηρῦξω τὰ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἀπονεμηθησόμενα βραβεῖα, πλὴν τῶν ἐτησίων τῆς ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας καὶ τοῦ τῆς παιδικῆς ἀρετῆς. Χαίρω δὲ δυνάμενος νὰ ἐξαγγείλω τρία λογοτεχνικὰ βραβεῖα: ἢτοι α') τὸ ἀριστεῖον τῶν Γραμμάτων β') τὸ Βικέλειον καὶ γ') τὸ Δαμπίκειον, πρὸ μικροῦ χορηγηθὲν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Ὁ φιλόμουσος ἱατρός κ. Βασίλειος Δαμπίκης, γενναῖος χορηγὸς τοῦ

ἱστορικοῦ βραβείου τῶν 25 χιλ. δραχμῶν δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀνέλαβε νὰ προσφέρῃ 10 χιλ. δραχμὰς ἀνὰ διετίαν, οὕτως ὥστε τὴν 25^{ην} Μαρτίου ἐκάστου ἔτους, ν' ἀπονέμεται ποιητικὸν ἔπαθλον 5 χιλ. δραχ., ἐναλλάξ εἰς ποιητικὴν συλλογὴν καὶ εἰς θεατρικὸν ἔργον. Τὴν 25 Μαρτίου 1929 θὰ βραβευθῇ ποιητικὴ συλλογὴ.

Τὸ νέον τοῦτο βραβεῖον ἐξαιρέτως ἀνεκούφισε τὴν τάξιν τῶν Γραμματέων, διότι ἐκινδυνεύσαμεν νὰ νομισθῶμεν ἄμουσοι ἢ τοῦλάχιστον ἐπιλήσμονες ὅτι «παλαιὸν ἦν ἀγώνισμα τὸ τῆς ποιητικῆς». Ἀληθῶς εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς θησαυροὺς τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐφυλάσσοντο στίχοι τοῦ Πινδάρου ἢ καὶ τῆς Ἀριστομάχης τῆς Ἐρυνθραίας. Μόνον ἢ κρῖσις τῶν τοιούτων ἀγῶνων ὑπῆρξε πάντοτε χαλεπὸν ἔργον μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Κάποιος ἐκ τῶν μελλόντων κριτῶν ἐξέφρασε τὸν φόβον, μήπως ἀναγκασθῇ καὶ ἡ Ἀκαδημία νὰ καταργήσῃ τὰ ποιητικὰ ἀγωνίσματα, ὅπως κατηργήθησαν καὶ εἰς τὰ Πύθια. Ἐναγκάσθησαν, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ν' ἀποκλείσωσιν ἐκεῖθεν μετὰ τοὺς τραγωδοὺς «τὸ τῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν ἔθνος» «οὐχ ὑπὸ μισολογίας, ἀλλὰ πολὺ πάντων τῶν ἀγωνιστῶν γνωριμωτάτους ὄντας ἐδυσσωποῦντο τούτους καὶ ἤχθοντο, πάντας ἡγούμενοι χαρίεντας, οὐ πάντων δὲ νικᾶν δυναμένων».

Ἄλλ' ἡμεῖς ἄς ἐλπίσωμεν, Κύριοι, ὅτι τὸ ἔθνος τῶν νέων ποιητῶν θὰ φανῇ ὀλιγώτερον ἀτίθασον τῶν παλαιῶν καὶ ὅτι πάντα τὰ Ἀκαδημαϊκὰ ἀγωνίσματα θὰ λαμπρύνωνται διὰ τοῦ χρόνου καὶ θὰ ζήσουν μακρότερον καὶ τῶν Πυθίων καὶ τῶν Ὀλυμπίων. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ αἰσιοδοξῶμεν κατὰ τὴν θαυματουργὸν ταύτην ἡμέραν;

Εἶχα γράφει, Κύριοι, χθὲς τᾶνωτέρω καὶ σήμερον εἶχα δύο δωρεάς, καὶ τὰς δύο ἀνωλύμους. Μίαν 200 χιλ. δραχ. πρὸς σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν μεθοδικῆς γραμματικῆς τῆς νέας Ἑλληνικῆς.

Καὶ ἄλλην 4 χιλ. δραχ. πρὸς βράβευσιν μελέτης, ἀναφερομένης εἰς τὴν ἱστορίαν ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Δώδεκα ἐκείνων νήσων, αἱ ὁποῖαι, καίτοι διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν φιλικὴν προστασίαν μεγάλης Δυνάμεως, ἀποτελοῦν πάντοτε γνησιώτατον καὶ προσφιλέστατον τμήμα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Καὶ ἤδη καλῶ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀκαδημίας νὰ προσέλθουν ὅσοι παρεν-

ρίσκονται τῶν ἀξιωθέντων ἀργυροῦ μεταλλίου ἢ βραβεῖον πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ.

Ἡ κ. ANNA ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ἵνα λάβῃ τὸ ἀργυροῦν μετάλλιον

Ὁ κ. ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ ἵνα λάβῃ τὸ ἀργυροῦν μετάλλιον

Ὁ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΙΑΣ ἵνα λάβῃ τὸ βραβεῖον τῆς αὐτοθυσίας.

Κατόπιν αἱ μαθήτριαi ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΜΑΓΟΥΛΑ, ΕΥΑ ΑΡΩΝΗ, ΜΑΡΘΑ ΘΕΟΛΟΓΟΠΟΥΛΟΥ διὰ τὰ λάβουν τὰ βραβεῖα τῆς Παιδικῆς Ἀρετῆς

Ὁ ἰατρὸς κ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΛΙΓΝΟΣ, πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ὑδρας, ἵνα λάβῃ τὸ ἔπαθλον τῆς Τραπέζης Ἀθηναίων.

Ὁ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΩΚΑΣ ἵνα λάβῃ τὸ ἔπαθλον τῆς Ἀκαδημίας.

Οἱ λαβόντες τὸ Βικέλειον βραβεῖον κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ καὶ κ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ.